

राजकारणी कधी खरं बोलतात?

लोकशाहीत राजकारण्यांचे शब्द हे केवळ भाषण नाहीत, तर जनतेच्या विश्वासाचा पाया असतात. कारण मतदार आश्वासनांवरच मतदानाचा निर्णय घेतो. पण सत्तेच्या रंगमंचावर हे शब्द किती टिकतात? अंजली दमानिया यांनी अलीकडेच सोशल मीडियावर शेअर केलेले व्हिडिओ आणि त्यावर केलेली टिप्पणी या प्रश्नाला पुन्हा अधोरेखित करतात.

या व्हिडिओमध्ये पंतप्रधान नरेंद्र मोदी सिंचन घोटाळ्याचा उल्लेख करत म्हणतात, "पन्सीपीवर सत्तर हजार कोटींच्या घोटाळ्याचा आरोप आहे... भ्रष्टाचाराला मी कधीच पाठिशी घालणार नाही." त्याचप्रमाणे देवेंद्र फडणवीस यांनीदेखील अजित पवारांवर थेट हल्ला चढवला होता. हे सर्व लोकांनी टाळ्यांच्या गजरात ऐकलं होतं. परंतु काही वर्षांनी परिस्थिती बदलली. अजित पवार यांचा शपथविधी सोहळा झाला तेव्हा हेच नेते हसतमुखाने उपस्थित होते. कालपर्यंत ज्यांना भ्रष्टाचाराचे प्रतीक ठरवले, त्यांच्यासोबत आज सत्ता वाटली जाते.

हा विरोधाभास नेहमीच राजकारणात दिसतो. शत्रू मित्र होतात, मित्र शत्रू होतात. परंतु या फेरबदलात जनतेचा विश्वास डळमळतो. निवडणुकीच्या प्रचारात दिलेली ठाम आश्वासने नंतर 'सोयीस्कर विस्मरणा'त जातात. अशा वेळी मतदारांच्या मनात स्वाभाविकच प्रश्न निर्माण होतो - "राजकारणी खरं बोलतात तरी का?"

भारतीय राजकारणाचा इतिहास अशा विसंगतींनी भरलेला आहे. 1977 मध्ये भ्रष्टाचारविरोधी लढाई म्हणून उभ्या राहिलेल्या जनता पक्षात काही वर्षांतच परस्परविरोधी नेते एकत्र आले. अलीकडे बिहार आणि उत्तर प्रदेशात कट्टर विरोधकांनीही सत्तेसाठी हातमिळवणी केली. आंतरराष्ट्रीय पातळीवर पाहिले तरी अमेरिकेत ट्रम्प यांचे रिपब्लिकन किंवा ब्रिटेनमध्ये कॅन्डिडॅटिव्ह नेते - सत्तेसाठी तत्वांना दुय्यम स्थान देतात. त्यामुळे ही विसंगती केवळ भारतापुरती मर्यादित नाही; पण लोकशाहीसाठी ती कुठेही घातक आहे.

लोकशाही टिकून राहते ती नागरिकांच्या विश्वासावर. जर मतदारांना सतत असं वाटलं की राजकारणी केवळ निवडणुकीपुरते बोलतात, तर मतदानाविषयीचा उत्साह घटतो. आकडेवारी सांगते की गेल्या दशकात शहरी मतदारांचा मतदानाचा टक्का काही ठिकाणी 50 टक्क्यांखाली गेला आहे. हे केवळ उदासीनतेचं नाही, तर अविश्वासाचं लक्षण आहे.

माहितीच्या युगात राजकारण्यांना विस्मरण परवडत नाही. जुनी भाषणं, जाहीरनामे, मुलाखती - सगळं सोशल मीडियावर उपलब्ध आहे. एखाद्या नेत्याने काल केलेले वक्तव्य आणि आजचा त्याचा निर्णय यामधील फरक जनता लगेच उघड करते. त्यामुळे तात्पुरत्या आघाड्या सत्तेत उपयुक्त ठरल्या तरी दीर्घकाळात त्या विश्वासघाताच्या प्रतीक म्हणून लक्षात राहतात.

अंजली दमानिया यांनी मांडलेला मुद्दा फक्त एका पक्षापुरता मर्यादित नाही. हा प्रश्न संपूर्ण व्यवस्थेचा आहे. मीडिया, नागरी समाज आणि मतदार यांच्यावरही जबाबदारी आहे. राजकारण्यांना सातत्याने प्रश्न विचारले नाहीत, तर त्यांची वचनभंगाची परंपरा सुरुच राहील. लोकशाही ही केवळ निवडणूक जिंकण्याची यंत्रणा नाही, तर तत्त्वनिष्ठ शासनाची संकल्पना आहे.

राजकारणात समीकरणे बदलतात, हे सत्य आहे. पण या बदलांमध्ये तत्त्वे पूर्णपणे विसरली गेली तर लोकशाहीची ताकद कमकुचत होते. मोदी आणि फडणवीस यांची जुनी भाषणं आणि आजचे व्यवहार यातील विरोधाभास हा केवळ व्यक्तिर्षापेक्ष मुद्दा नाही; तो भारतीय लोकशाहीसमोर उभ्या राहिलेल्या विश्वाससंकटाचा पुरावा आहे. जनता आता स्मरणशक्ती गमावणारी नाही. त्यामुळे राजकारण्यांनी सोयीस्कर विस्मरणाचा खेळ थांबवून सत्याशी प्रामाणिक राहणे हीच काळाची गरज आहे.

डॉ. भारत कऱ्हाड

शेतकऱ्यांना नुकसानभरपाई व असंघटित कामगारांना सानुग्रह अनुदान द्या"

परळी वैजनाथ प्रतिनिधी या सप्टेंबर महिन्यात झालेल्या अवकाळी पावसाने बीड जिल्ह्यात हाहाकार माजवला. शेतकऱ्यांचे पिके वाहून गेली, मजुरी करून उदरनिर्वाह करणाऱ्या असंघटित कामगारांचे हातचे रोजगार हिरावले. शेतकरी कर्जबाजारी झाले, तर रोजंदारीवर पोट भरणाऱ्या बांधकाम व इतर असंघटित मजुरांवर उपासमारीची वेळ आली. गावोगावी निराशा आणि हतबलता दिसून येते आहे.

अशा कठीण परिस्थितीत प्रशासनाने कागदोपत्री प्रक्रियेत वेळ घालवू नये. पंचयाने तातडीने करून शेतकऱ्यांना योग्य ती नुकसानभरपाई मिळाली पाहिजे. त्याचप्रमाणे शहरात व ग्रामीण भागात काम करणाऱ्या असंघटित बांधकाम कामगारांना दिवाळीच्या पार्श्वभूमीवर सानुग्रह अनुदानाची गरज आहे. कारण दिवाळीसारख्या सणाच्या काळात समाजातील शेवटच्या घटकाला मदतीचा हात मिळाला, तरच खरी दिवाळी उजळून निघेल. म्हणून

सामाजिक कार्यकर्ते जमीर शेख यांनी मागणी केवळ एका वर्गासाठी नसून संपूर्ण समाजातील दुर्बल घटकांच्या जगण्याचा प्रश्न आहे. शेतकरी हा अन्नदाता आहे आणि असंघटित कामगार हा श्रमदाता आहे. या दोन्ही घटकांच्या श्रमावरच देशाचा पाया उभा आहे. त्यामुळे त्यांना संकटात मदत करणे ही शासनाची प्राथमिक जबाबदारी ठरते.

आज आवश्यक आहे ती केवळ घोषणा नव्हे, तर प्रत्यक्ष कृती. पावसाने उद्ध्वस्त झालेल्या शेतकऱ्यांच्या डोळ्यात आशेचा किरण दिसावा, कामगारांच्या कुटुंबांना सणासुदीच्या काळात आनंदाची झळूक मिळावी, यासाठी शासनाने तातडीने पावले उचलली पाहिजेत. समाजाची खरी ताकद या कष्टकरी वर्गात आहे. त्यांचे हात बळकट झाले, तरच आपली दिवाळी खऱ्या अर्थाने प्रकाशमय ठरेल. अशी मागणी समाज कार्यकर्ता जमीर शेख यांनी पत्रकार प्रसिद्धीच्या माध्यमातून शेतकरी आणि असंघटित कामगारांसाठी केली आहे.

2019चे ते वर्ष मुलगा शशांकने 16 एप्रिल 2019 मंगळवार रोजी, एक छोटीशी परी घरी आली आणि तिच्या जादूने आमच्या घरातील वातावरण अगदी आनंदी, प्रेमळ झालं. तिचे नाव ग्रेसी! परंतु आमच्यासाठी ग्रेसी परिवारातील परी होती,लाडो होती. आणले तेव्हा ती साडेचार महिन्याची होती रात्रीची वेळ अतिशय शांत गोंडस आमच्या कुटुंबातील (परिवाराची)ती सदस्य बनली. घरातील आमच्या वागण्यावर, बोलण्यावर, सवयींवर, आणि शिस्तीचे बारकाई निरीक्षण करू लागली. आनंदांने ती घरात वावरू लागली.प्राणी म्हणून नाही,एक माणूस म्हणून आमचं कुटुंब तिचे सगोपन लहानपणापासूनच करू लागले. घरातील वातावरण अगदी मोकडे, गळ्यात कधीच बंधन युक्त बेल्ट घातला नाही .

ग्रेसी तीन वर्षाची झाली. तिला गोंडस गुबगुबीत अशी 07 बाळ झाली. त्यातील दोन मृत अवस्थेत होती. व पाच बाळ व्यवस्थित जगली. त्यांचे नाव वजीर, प्रिंस, टायगर, किंग, कालू .त्यापैकी 'टायगर' जन्मापासून आमच्या परिवारात लहानाचा मोठा होत गेला .ग्रेसीची मायेची सावली आणि प्रेमही त्याला जवळून मिळत होते. खूप छान ,सुंदर, गुबगुबीत, सामंजस्य ,शांत ,नजरेने सर्व गोष्टींची दखल घेणारा,हुशार, आवाज दिल्यावर आदेशाचे पालन करणारा ,आमच्या टायगरला तो श्वान आहे. हे कधीच आम्ही समजलं नाही. तो आमचा परिवारातील एक सदस्य होता. त्या पद्धतीनेच त्याच्याशी आम्ही वागत होते. टायगर तसा फारच प्रमाणापेक्षा हुशार! लहानपणी माझी पत्नी संगीता ही टायगरला अंगाई गीत गाऊन मांडीवर त्याला झोप येई पर्यंत हाताच्या मायेच्या स्पर्शाने झोपवत असत.तसंच इतरांची झोपवत असत.

टायगरची आई ग्रेसीचे दिनांक 16जून2024 रविवारी एका पशुवैद्यकीय (डॉक्टर) कडून शस्त्रक्रिया करत असताना ग्रेसीचा मृत्यू झाला .डॉक्टरांनी आपली चूक मान्य केली. परंतु आमच्या परिवारावर दुःखाचा डोंगरच कोसळला. कारण टायगर तेव्हा साडेतीन वर्षाचा ! तो जन्मल्यापासून ग्रेसीला एक मिनिटही सोडून राहिला नव्हता. त्याचे आईचे छत्र हरपले आईचे प्रेम, माया, जिढाळा ,लाड, आपुलकी , त्याच्या बरोबर खेळणं बाळगणं, याचे वलय त्याच्यासाठी सर्व संपले होते. म्हणून तो सहा महिन्यापर्यंत ग्रेसीच्या आठवणीत नाराज राहत असत. त्याच्या चेहऱ्यावर तसे जाणवत होते. रात्री अधून- मधून रडत असायचा.

या सर्व त्याच्या हालचालींचे आणि त्याच्या तब्येतीवर होत असणाऱ्या परिणामाचे मी व माझी पत्नी संगीता अतिशय बारकाईने लक्ष देत होते. वेळीच टायगरच्या डॉक्टरांचा सल्ला घेत होते. ग्रेसी गेल्यावर टायगरला आईची उणीव भासत होती. परंतु आम्ही दोघांनी त्याला ग्रेसी प्रमाणेच मायेचा ओलावा निर्माण करून दिला. व तो छानपैकी खेळायला लागला .ग्रेसी गेल्यानंतर तो आमच्या कुशीतच पलंगावर झोपत असत.

प्राणी माणसाच्या मनात भावनिक जागा निर्माण केलेली असते. कुटुंबातील सदस्य तो बनलेला असतो. म्हणून आपण त्यांच्यावर जीवापाड प्रेम करत असतो. मला व माझ्या पत्नीला टायगर चे मालक होण्यापेक्षा पालक व्हायला आवडले. म्हणून त्याचा वाढदिवस साजरा करणे, मुलाप्रमाणे दैनंदिन विधी ,आंघोळ ,या सर्व गोष्टींची काळजी घेणे, त्याला फिरायला नेणे,वेळेवर जेवण देणे, त्याच्याबरोबर घरात वावरणे, तसं एक प्रकारे आम्ही त्याचे पालकत्व स्वीकारले होते. ग्रेसी आणि टायगर यांच्यामधील एक माणूस म्हणून आमच्यातील नाते हे घट्ट करण्याचा सुंदर पर्याय होता. आणि त्यामुळे श्वान आणि पालक दोघांनाही भावनिक आधार मिळत असतो.

मी व माझी पत्नी व मुलाने जवळजवळ सहा साडेसाहा वर्षे ग्रेसी टायगरच्या जवळून बारकाईने अभ्यास केलेला आहे .तक्कीच माणसांपेक्षा त्यांच्यातले असणारे गुण हे कौतुकास्पद आहे. हुशार होते. कशाचीही तमा न करता इतका प्रामाणिकपणे घराची कुटुंब परिवारातील माणसाची निस्वार्थपणे सेवा करत असतो. तसं माणसाचं नाही ,माणूस स्वार्थी आहे'. प्राणी आणि माणसातला फरक दिसून आला.

आमच्या टायगर व ग्रेसी घरात कोणीही अनोळखी व आपल्या रोजच्या आवडीचे माणसं दिसली ,आली .की त्यांच्या पायाजवळ जाऊन बसायचे आणि आपलं मस्तक व पंज्याने स्वागत करत असत व माझ्याजवळ किंवा पत्नीकडे बलून खेळण्यासाठी मागत असायचे कारण आलेल्या व्यक्तीला त्यांना ते दाखवायचं असतं की आम्ही बघा कसे बलून खेळतो. ह्या त्यांच्या आठवणीने रोजच गहिवरून येतं.

25 मे2025 रविवाराचा तो दिवस आमच्यासाठी काळा दिवस ठरला! मी व माझी पत्नी संगीता आणि टायगर, आम्ही गावी प्रवासाला निघालो होतो . प्रवासात नाशिक जवळील आडगाव या ठिकाणी टायगरची चार वाजून दोन मिनिटांनी जीवन ज्योत मालवली. ग्रेसीच्या मृत्यूनंतर अवघ्या 11 महिने 09 दिवसांनी *टायगर* हे जग सोडून निघून गेला. टायगरने त्याआधी आम्हास अनेक संकेत दिले. गाडी थांबली की तो गाडीत बसत नव्हता, त्याने उलटी केली. घाटणदेवीच्या मंदिराजवळ आम्ही खाली उतरलो. तेव्हा टायगर ड्रायव्हर सीट जवळ म्हणजे माझ्याजवळ आला. तसा तो माझ्या पत्नीकडे मागच्या सीटवर बसलेला असायचा. पुढे आल्यावर त्याने गाडीच्या गिअरवर आपली मान ठेवली. व गाडी चालवू नाका असाच तो संकेत देत असावा असे नंतर वाटू लागले .टायगर गेल्याच्या दहा मिनिटा आधी त्याने एका

हिरवळ जागेवर घेऊन गेला मी तिथे असलेल्या एका दगडावर बसलो. त्या ठिकाणी माझ्यावर इतके प्रेम केले सर्व शरीर चाळून टाकले, तोंडाचे सतत चुंबन देत राहिला ,सर्व शरीर गोल फिरवून जीभने चाटत होता. ही क्रिया सात ते दहा मिनिटं त्याची चालू राहिली होती.पुढे जाण्यासाठी कसाबसा त्याला गाडीत घेतले. तशी त्याची इच्छा नव्हती! गाडी सुरू केली पुढच्या प्रवासाला लागलो पत्नी संगीता मागच्या सीटवर टायगरला घेऊन बसली होती. अवघ्या दहा मिनिटे गाडी पुढे गेली आणि संगीताचे लक्षात आले .अहो गाडी बाजूला घेऊन थांबवा! आपल्याला अंबुलन्स बोलावे लागेल. कारण टायगरची जीभ जांभळी झालेलीअसे लक्षात आले. तात्काळ गाडी बाजूला घेतली टायगर आम्ही खाली उतरलो तेव्हा आम्हाला आमच्या बबुने,सोनुने,नानुने(टायगरने) तीन आवाज दिले.एका डाव्याजवळ गाडी थांबवली होती टायगरची ही अचानक झालेली अवस्था पाहून आम्ही खूप घाबरलो जोराचा हंबरडा फोडला,रडू कोसळले माझी व पत्नीची अवस्था फार वाईट झाली.असं झालं कसं ? काहीच समजत नव्हतं त्याच ठिकाणी डॉक्टर एअर फोर्स मधील इंजिनियर चे विद्यार्थी त्या ठिकाणी आमची अवस्था पाहून त्यांनी खूप मदत केली आम्ही तुमच्या मुलाप्रमाणे आहोत काही घाबरू नका. आम्ही तुम्हा सर्व मदत करतो त्यात ओमकार पाटील, दर्शन निखाडे आणि रोशनी यांनी खूप मदत केली. दवाखाना शोधला एक किलोमीटर अंतरावर दवाखाना होता दवाखान्यात जात असताना टायगरला वाचवण्याचा प्रयत्न करत असतानाच गाडीतच टायगरने माझी पत्नी संगीताच्या मांडीवर टायगरची प्राणज्योत मालवली होती. हे तिच्या लक्षात आले होते. तरीही दवाखान्यात सलाईन मालवी. पण सलाईनचा ड्रॉप (थंब)स्थिर होता. आणि टायगर शांत चौर निद्रेत झोपी गेला होता. माझ्या टायगरचे हे क्षण मी स्वतः मृत्यूश्याला जाईपर्यंत कधीच विसरणार नाही!

या क्षणी दीपक मोरे यांची मोलाची साथ मिळाली .

टायगरच्या डॉक्टरांना फोन केला व विचारले सर्व हकीगत सांगितली आणि आमचा टायगर उष्माघाताचा शिकार होऊन (Heat Stroke) ने आम्हाला हे जग सोडून निघून गेला .माझी पत्नी संगीता त्याला लाडाने माझा सोनू,माझा नानू,माझा बबू या नावाने बोलावत असत. त्यालाही वाटत होते हे सगळे नाव माझीच! दुसरी कोणाचीच नाही! ग्रेसीला जाऊन एक वर्ष तर टायगरला जाऊन चार महिने झाली. असली तरी एकही दिवस त्यांच्या आणि त्यांच्या आठवणी शिवाय जात नाही रोजच त्यांच्या गोड खेळण्याच्या, चालण्याच्या, वागण्याच्या, समजदारपणाच्या आठवणीने डोळे पानावत असतात जरी आम्ही त्याचे पालन पोषण केले असले तरी त्यांनी आमच्यापेक्षा चार पटीने आम्हाला टायगर व ग्रेसीने आनंदी ठेवले होते. दहा लोक घरात वावरल्यासारखे वाटत होते. आता मात्र आम्ही दोघेही ग्रेसी, टायगर च्या आठवणीने समाधानी अणणार आहोत. ते गेले असले तरी आमच्या घरात त्यांचे शरीर आहे .

काही माणसं आजकाल श्वानाचा तिटकारा करतात .घृणास्पद वागतात, त्यांच्या द्वेष करतात,

अशी काही माणसं जेव्हा माणसे ओळखत नाही तेव्हा त्यांना त्या मुक्या प्राण्यांचे प्रेम काय कळणार! कारण त्यांनी कधी त्यांच्या पाठीवर हात फिरवून पाहिलेला नसतो, बिरुड्याच्या तुकडा त्यांना भरवलेला नसतो, कधी मायेची ऊब त्यांना दिलेली नसते, प्रेम ,माया, जिढाळा याचे वलय प्राण्यांच्या बाबतीत ज्या माणसात नसेल त्याला मुक्या प्राण्यांचे सच्चे प्रेम आणि इमान्विती काय कळणार!

ग्रेसी, टायगरवर जीवापाड प्रेम करणारे दिपक,हर्षल,भूषण ,आरव, विनीत,अमित,प्रतिष्ठा, प्रिया,सौरभ तसेच हॅप्पी गॅलेक्सी फॅमिली कुटुंब कुणाचाही वाढदिवस असला की ग्रेसी, टायगरसाठी आधी त्यांना केक दिला जात होता .इतके प्रेम होते या सगळ्यांचे!

ग्रेसी,टायगर दोघेही रविवारीच गेलेत ,तर दोघांची मृत्यू दिनांकाची बेरीज 21 येते.

1+6+6+2+0+2+4=21(ग्रेसी)
2+5+5+2+0+2+5=21(टायगर)हा योगायोग असावा का? मला येथे अंधश्रद्धेला वाव द्यायचं हेतू नाही.

प्रिय ग्रेसी बबी व टायगर बबू, सोनू,नानू, तुम्ही आम्हास सोडून गेलात असलात तरी तुमचे प्रेम,निष्ठा, मैत्री, खेडकर स्वभाव,चंचलता, आज्ञाधारक, उत्साहीपणा यांच्या आठवणी नेहमीच प्रेरणा देत राहतील हृदयात राहतील कारण तुम्ही आमच्या जीवनातील अद्भूत भेट होतात.घरात आनंद,प्रेम आणत होते.एक महत्त्वाचा स्रोत आणि मानसिक आधार होतात. आपणास मम्मा, बाबा,विकीदादा कडून खूप-खूप कृतज्ञता व्यक्त करते.

डॉ.शिवदास कांबळे

(कल्याण)

लेखक- राज्यस्तरीय आदर्श प्राणी संगोपन माणसातला देव पुरस्काराने सन्मानित आहे.

मराठवाडा मुक्तिसंग्राम दिन : इतिहास आणि महत्त्व

डॉ. भारत कऱ्हाड

भारताला 15 ऑगस्ट 1947 रोजी ब्रिटिश सत्तेतून स्वातंत्र्य मिळाले. मात्र, त्या वेळी देशात सुमारे 565 संस्थाने अस्तित्वात होती. त्यापैकी बहुतांश संस्थानांनी भारतीय संघराज्यात विलीन होण्याची संमती दिली. परंतु हैदराबाद, जम्मू-काश्मीर आणि जुनागढ ही तीन महत्त्वाची संस्थाने सुरुवातीला स्वतंत्र भारतात सामील झाली नाहीत. यापैकी हैदराबाद संस्थान हा सर्वात मोठा भाग होता. 17 सप्टेंबर 1948 रोजी भारतीय सैन्याच्या कारवाईनंतर आणि स्वातंत्र्यसैनिकांच्या लढ्यामुळे हैदराबाद संस्थानाचा पराभव झाला. परिणामी मराठवाडा भारतात सामील झाला. हा दिवसच आज मराठवाडा मुक्तिसंग्राम दिन म्हणून साजरा केला जातो.

हैदराबाद संस्थानाची स्थिती: हैदराबाद संस्थानावर निजाम मीर उस्मान अली खान यांचे शासन होते. सुमारे सहा पिव्ळांपासून निजाम वंशाचे राज्य या संस्थानात चालू होते. संस्थानाची लोकसंख्या सुमारे 1 कोटी 60 लाख होती, ज्यात आजचा तेलंगणा, मराठवाडा आणि कर्नाटकचा काही भाग सामाविष्ट होता. निजामशाहीचे प्रशासन स्वेच्छाचारी पद्धतीचे होते. संस्थानातील सर्वसामान्य जनता दडपणाखाली जगत होती.

मुक्तिसंग्रामाची सुरुवात: भारतात सामील होण्यासाठी स्वातंत्र्यसैनिकांनी आंदोलनाची सुरुवात केली. स्वामी रामानंद तीर्थ

हे या संग्रामाचे प्रमुख नेते होते. त्यांच्यासोबत दिगंबरराव बिंदू, गोविंदभाई श्रॉफ, रविनारायण रेड्डी, देवीसिंह चौहान, भाऊसाहेब वैशंपायन, शंकरसिंग नाईक, विजयेंद्र काबरा, बाबासाहेब परांजपे आदींनी महत्त्वाची भूमिका बजावली.

निजामच्या सेनापती कासीम रझवीने मजलिस-ए-इतेहादुल मुस्लिमीन या संघटनेच्या माध्यमातून रझाकार सेनेची स्थापना केली. रझाकारांनी मराठवाडा व हैदराबादमध्ये दहशत निर्माण केली. सर्वसामान्यांवर अमानुष अत्याचार झाले. या परिस्थितीत स्वातंत्र्यसैनिकांनी निजामशाहीविरुद्ध सशस्त्र लढ्याचा मार्ग स्वीकारला.

स्थानिक वीरांचे योगदान: मराठवाड्याच्या कानाकोपऱ्यात हा लढा तेजस्वीपणे लढला गेला.

काशीनाथ कुलकर्णी यांनी निजामच्या पंतप्रधानाचा प्रवास रोखण्यासाठी पूल उडवून दिला. भूम येथील गणपतराव क्षीरसागर यांनी शस्त्रास्त्रे तयार करून पुरवली.

दगडाबाई शेळके या "मराठवाड्याच्या राणी लक्ष्मीबाई" म्हणून ओळखल्या गेल्या. विठ्ठलराव काटकर, हरिश्चंद्रजी जाधव, धोंडिबा शंकर सिरसाट, जनार्दन होटीकर, सूर्यमान पवार, मारोतराव पोळ, देवराव कांबळे, जीवनराव बोधनकर आदी स्वातंत्र्यसैनिकांनी स्थानिक पातळीवर शौर्य दाखवले.

यात अनेकांनी होतातय पत्करले. वैजापूर

तालुक्यातील रामचंद्र धंदेवार हे शहीद झाले. त्यांच्या बलिदानामुळे स्वातंत्र्यलढ्याला अधिक जोम आला.

विस्मृतीत गेलेले स्थानिक वीर: इतिहासाच्या नोंदींमध्ये बहुतांश वेळा मोठ्या नेत्यांची व स्वातंत्र्यसैनिकांची नावे आढळतात. मात्र, गावागावातील सामान्य लोकांनीदेखील आपल्या जीवाची पर्वा न करता योगदान दिले. त्यांची नावे विस्मरणात गेली आहेत.

गंगाराम नागोराव डाकणे (अहमदपूर तालुका) यांनी निजामाच्या सैन्याच्या तावडीतून गोरगरिबांची सुटका करण्यासाठी त्यांना लपवून ठेवले, उपाशी राहू नयेत म्हणून त्यांना अन्न दिले.

भीमराव केंद्रे, राजाराम फड, तुकाराम अंबाजी मुंडे, पिराजी चव्हाण, श्रीपती चव्हाण, पंढरीनाथ जयवंत मुंडे, (उस्मानाबाद जिल्ह्यातील) यांनी अशाच पद्धतीने गावकऱ्यांना आसरा व मदत करून लोकांचे प्राण वाचवले.

अशा अज्ञात वीरांचे योगदान तितकेच महत्त्वाचे होते. हे लोक शस्त्र घेऊन लढले नाहीत, परंतु त्यांनी मानवतेच्या शक्तीने निजामशाहीविरुद्ध उभे राहून मुक्तिसंग्रामाला बळ दिले.

ऑपरेशन पोलो:

भारतीय सरकारने परिस्थिती हाताळण्यासाठी ऑपरेशन पोलो नावाची लष्करी कारवाई केली. तात्कालीन गृहमंत्री सरदार वल्लभभाई पटेल यांच्या अदेशानुसार 11 सप्टेंबर 1948 रोजी मेजर जनरल जे.

एन. चौधरी यांच्या नेतृत्वाखाली भारतीय सैन्याने हैदराबाद संस्थानावर हल्ला चढवला.

या कारवाईत भारतीय सैन्याने सोलापूर, परभणी, जालना, वारंगळ, बीदर आदी भागांवर जलदगतीने ताबा मिळवला. रझाकार आणि निजामी सैन्य जास्त काळ टिकू शकले नाहीत. अखेर 17 सप्टेंबर 1948 रोजी निजामशाहीने शरणागती पत्करली आणि हैदराबाद संस्थान भारतात सामील झाले.

ऐतिहासिक महत्त्व: मराठवाडा मुक्तिसंग्राम हा भारताच्या संघराज्यात्मक एकात्मतेचा महत्त्वपूर्ण टप्पा आहे. या लढ्यातील स्वातंत्र्यसैनिकांनी प्राणापण करून मराठवाडा व हैदराबाद मुक्त केले. त्यांच्या बलिदानामुळेच आज आपण स्वातंत्र्याचा आनंद उपभोगत आहोत.

एकुणच, मराठवाडा मुक्तिसंग्राम दिन हा केवळ ऐतिहासिक घटना स्मरण करण्याचा दिवस नाही, तर स्वातंत्र्य, त्याग आणि ऐक्य यांचे स्मरण करून देणारा दिवस आहे. विस्मृतीत गेलेल्या स्थानिक वीरांची नावे उजेडात आणणे हीसुद्धा आपल्या पिढीची जबाबदारी आहे. स्वातंत्र्यसैनिकांचे शौर्य आणि सामान्य लोकांचे धैर्य पिढ्यान्पिढ्या प्रेरणादायी ठरेल. जय हिंद! जय महाराष्ट्र!

डॉ. भारत कऱ्हाड, प्राचार्य, वराडकर महाविद्यालय दापोली, जिल्हा रत्नागिरी.

हनुमंत चौरै शिक्षक यांची बदली झालेने त्यांना निरोप देण्यात आला.

येवता:प्रतिनिधी/(बाबुराव तिडके) दि.18 रोजी केज तालुक्याती जीवाची वाडी येथील जि.प.प्रा.शाळा एडका वस्ती या शाळेतून आज त्यांची बदली झाली असून त्यांनी दि 1 जुलै 2004 ते आज दि. 18 सप्टेंबर 2025 पर्यंत म्हणजे 20-21 वर्ष या जिह्दा परिषद शाळा एडकावस्ती येथे शैक्षणिक कार्य केले,

त्यांनी गावातील एक नागरिक सोडून शिक्षक कसा असावा हे त्यांच्या शिक्षक वृत्तीतून अनेक वेळी आम्ही अनुभवले आहे. असे शिक्षक प्रत्येक शाळेवर असते म्हणजे शिक्षण क्षेत्रातील दर्जा उंचावेलआणि विद्यार्थ्यांना शिक्षण क्षेत्रात आवड निर्माण होईल व विद्यार्थ्यांना त्यांच्या भविष्यासाठी योग्य

पाया उभारलेला दिसेल...आज हनुमंत चौरै सर यांच्या निरोप समारंभ नाही तर दुःख म्हणावे लागेल.कारण शिक्षक काय असतो हे त्यांनी विद्यार्थ्यांना नाही तर तेथील नागरीकांना देखिल त्याची जाणीव करून दिलीआज आम्ही चांगल्या शिक्षकाला निरोप देतोय हे दुःख आहे पण त्यांचे केलेली कामगिरी

हि अतुलनीय आहे.हनुमंत चौरै सर तुम्ही आमच्या मुलांना दिलेली शिक्षण रूपी विद्या त्याबद्दल आम्ही तुमचे ऋणी आहोत.आपले कार्य सदैव विस्मरणीय राहील असे भावनीक उद्गार एडकावस्ती वरील पालकांनी केले.

हे पत्रक मालक, मुद्रक, प्रकाशक, संपादक मोहन भागुजीराव व्हावळे यांनी मातोश्री ऑफसेट मॉडा जवळ, परळी वैजनाथ, परळी ता. परळी, जि.बीड 431515 (महाराष्ट्र) येथे छापून साप्ताहिक परळी संघर्षनेता, कार्यालय, मोहन भागुजीराव व्हावळे, इंदिरा नगर ता. परळी वैजनाथ जि.बीड पिन कोड 431515 (एम.एस.) येथे प्रकाशित केले आहे. मोबा. 9881265102, पीआरबी अॅक्ट नुसार या अंकातील प्रकाशित झालेल्या मजकुराशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही. या संबंधीत वाद परळी वैजनाथ न्यायालया अंतर्गत parlisangharshneta@gmail.com , mohanhavale1111@gmail.com

गुरुवार दि. 18 सप्टेंबर 2025

ओबीसींचे आरक्षण संपले म्हणून निराशा व्यक्त करत; शेतातील झाडाला गळफास

ओबीसी आरक्षणावरून निराशा, नातवाच्या नोकरीच्या चिंतेनं टोकाचं पाऊल

ओबीसी आरक्षण संपलं आता माझ्या नातवाला नोकरी लागणार नाही. या निराश्यातून बर्दापूर येथील निवृत्ती पांडुरंग यादव यांनी गळफास घेऊन

आत्महत्या केल्याची घटना घडली. निवृत्ती यादव हे गावात पारावर सुरू असलेल्या चर्चेत सहभागी होत आता ओबीसींचे आरक्षण संपले म्हणून निराशा

व्यक्त करत होते. यादवम्यानव त्यांनी शेतातील झाडाला गळफास घेऊन आत्महत्या केली. ओबीसी आरक्षण संपल्याच्या निराश्यात बर्दापूर येथील निवृत्ती पांडुरंग यादव यांनी आत्महत्या केली. निवृत्ती यादव यांनी आपल्या नातवाला नोकरी लागणार नाही, अशी चिंता व्यक्त करत ताणात येऊन शेतातील झाडाला गळफास घेऊन आपले जीवन संपवले. ही घटना बीड जिल्ह्यात ओबीसी आरक्षणाशी संबंधित दुसरी आत्महत्या ठरली आहे. यापूर्वी, **पान 3 वर**

मरसाजोग येथे विजेचा शॉक लागून कंत्राटी ऑपरटरचा मृत्यू

केज : केज तालुक्यात मरसाजोग येथे एका कंत्राटी वीज ऑपरटरचा शेतात असणाऱ्या डीपीचा शॉक लागून मृत्यू झाला.

बीड जिल्ह्यातील मरसाजोग (ता. केज) येथील अमोल तुळशीराम लव्हारे (वय, 28 वर्ष) हे मरसाजोग येथील 11 के.व्ही. वीज उपकेंद्रात कंत्राटी तत्वावर ऑपरटर म्हणून काम करीत होते. गुरुवारी (दि.18) रात्री 8:00 च्या सुमारास अमोल लव्हारे यास शेतातील डीपीचा विजेचा शॉक लागून मृत्यू झाल्याची माहिती गावात मिळाली. त्यानंतर गावकऱ्यांनी वीज वितरणाचे अधिकारी आणि पोलिसांना याची माहिती दिली. दरम्यान, अमोल लव्हारे यांच्या मृत्यू बाबत अद्याप **पान 3 वर**

श्री वैद्यनाथ आयटीआय कॉलेज हाळमच्या विद्यार्थ्यांचे घवघवीत यश

नाविन्यपूर्ण अभ्यासक्रमांचा समावेश

परळी(प्रतिनिधी) तालुक्यातील हाळम सारख्या ग्रामीण भागामध्ये दयाधर्म सामाजिक प्रतिष्ठान हाळम या संस्थेच्या माध्यमातून मा. माधव मुंडे यांच्या मार्गदर्शनातून सुरु झालेले श्री वैद्यनाथ आय टीआय हे युनिट दरवर्षीप्रमाणे याही वर्षी उत्तुंग भरारी घेताना दिसत आहे .जुलै 2025 मध्ये घेण्यात आलेल्या प्रथम वर्ष व्यवसाय अभ्यासक्रम तसेच द्वितीय वर्षे व्यवसाय अभ्यासक्रम यांच्या एकत्रित निकाल 5 सप्टेंबर 2025

रोजी जाहीर झाला.

यामध्ये श्री वैद्यनाथ आय टीआय मधील विद्यार्थ्यांनी

यशाचा उच्चांक गाठलेला आहे चि. सागर राजू कांबळे या विद्यार्थी हेल्थ सॅनिटरी इन्स्पेक्टर या विद्यार्थ्यांनी 600 पैकी 591 गुण मिळवून 98.50% गुण प्रथम वर्ष संबंध मराठवाड्यामध्ये प्रथम येण्याचा बहुमान मिळवला . तसेच द्वितीय वर्षे अभ्यासक्रम इलेक्ट्रिशियनची विद्यार्थ्यांनी कु. ज्योती नर्सिंग नारंगे हिने 600 पैकी 566 गुण मिळवत 94.33% सह कॉलेज **पान 3 वर**

बीएसएनएल 'च्या सल्लागार समितीवर प्रकाश जेधे यांची नियुक्ती

खा. बजरंग सोनवणे यांच्याकडून निष्ठावंत कार्यकर्त्याला न्याय

Committee) सदस्य पदी प्रकाश श्रीराम जेधे यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. 'बीएसएनएल'च्या संचालक उर्वशी संघवान यांनी ही नियुक्ती केल्याचे पत्राद्वारे कळवले आहे. सदरील नियुक्ती ही बीड जिल्ह्याचे खा.बजरंग सोनवणे यांच्या

वडवणी/प्रतिनिधी:- केंद्र सरकारच्या 'भारत संचार निगम लिमिटेड' च्या(BSNL) सल्लागार समिती(Advisory

बाहेगव्हाण या गावचे रहिवासी असलेले अत्यंत प्रतिकूल परिस्थितीमध्ये त्यांनी या अगोदरही शरद पवारांच्या राष्ट्रवादीचे एकनिष्ठपणे

या गावचे रहिवासी असलेले अत्यंत प्रतिकूल परिस्थितीमध्ये त्यांनी या अगोदरही शरद पवारांच्या राष्ट्रवादीचे एकनिष्ठपणे

सांडस चिंचोली गावाला बेटाचे स्वरूप मंत्री पंकजा मुंडे यांच्या सूचनेनुसार ड्रोनद्वारे औषध गोळ्यांचे वितरण

माजलगाव प्रतिनिधी :ता.तुळजातील सांडस चिंचोली गावाला महापुरामुळे बेटाचे स्वरूप प्राप्त झाले असून गावाचा संपर्क तुळजाचे ग्रामस्थांची मोठी गैरसोय होत आहे. या परिस्थितीची तात्काळ

दखल घेत लोकनेत्या, ग्रामविकास मंत्री नामदार पंकजा मुंडे यांनी प्रशासनाला उपाययोजना करण्याच्या सूचना दिल्या. याअनुषंगाने आज मंगळवारी ड्रोनच्या साहाय्याने गावात

आवश्यक औषध गोळ्यांचे वितरण करण्यात आले. याबाबतची माहिती जळगाव मंडळ अध्यक्ष रुपाली शरद कचरे यांनी दिली. मागील तीन दिवस सांडस नगरपालिका व सांडस चिंचोलीतील ग्रामस्थांना देण्यासाठी प्रशासनाने जलदगतीने ही मोहीम राबवली. **पान 3 वर**

पावसाळ्यात शाळा पाण्यात, विद्यार्थी मंदिरात! परळी तालुक्यातील वानटाकळी गावाची व्यथा!

परळी (बीड) : सोमवारी झालेल्या अतिवृष्टीमुळे गावातील जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळेत पाणी शिरले. परिणामी 140 विद्यार्थ्यांचे शिक्षण विस्कळीत झाले. पावसामुळे शाळा बंद करावी लागल्याने गुरुवारी हनुमान मंदिरात वर्ग भरवावे लागले. गेल्या सात वर्षात तीन

वेळा शाळेत पाणी घुसले असून, आठ-आठ दिवस शाळा मंदिरात किंवा समाजमंदिरात हलवावी लागल्याची वेळ आली आहे. सुमारे पन्नास वर्षांपूर्वी उभारलेली ही शाळा आजही तग धरून आहे. मात्र प्रत्येक पावसाळ्यात विद्यार्थ्यांची प्रचंड गैरसोय होते. विद्यार्थ्यांचे नुकसान टाळण्यासाठी शाळेचे स्थलांतर करणे आणि नव्या स्लॅब इमारतीची उभारणी करणे **पान 3 वर**

पालकांचा ध्यास, शिक्षकांची दिशा आणि विद्यार्थ्यांची मेहनत यातूनच घडतो यशाचा सोहळा. - श्री. दीपक तांदळे

संस्कार प्राथमिक शाळा, विधानगर विभागातील इयत्ता सहावीच्या पालक सुसंवाद मेळाव्यास उत्स्फूर्त प्रतिसाद

परळी (प्रतिनिधी): श्री पद्मावती शिक्षण संस्था संचलित संस्कार प्राथमिक शाळा, विधानगर विभाग येथे इयत्ता सहावीच्या विद्यार्थ्यांसाठी पालक सुसंवाद मेळाव्याचे भव्य आयोजन करण्यात आले. या मेळाव्याला पालकांचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद लाभला. शाळा, शिक्षक व पालक यांच्यातील सुसंवाद अधिक दृढ व्हावा आणि विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास साधता यावा, हा या

उपक्रमांमार्फत मुख्य हेतू होता. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी श्री. कैलास तांदळे (अध्यक्ष, श्री पद्मावती शिक्षण संस्था) होते, तर प्रमुख पाहुणे म्हणून श्री. दीपक तांदळे (सचिव, श्री

पद्मावती तालुका परळीत जाला. प्रसंगी श्री. दीपक तांदळे यांनी आपल्या मनोगतात म्हटले की, "सहावीचा वर्ग हा विद्यार्थ्यांच्या आयुष्यातील अत्यंत महत्त्वाचा टप्पा आहे. या वयात त्यांच्या

पद्मावती तालुका परळीत जाला. प्रसंगी श्री. दीपक तांदळे यांनी आपल्या मनोगतात म्हटले की, "सहावीचा वर्ग हा विद्यार्थ्यांच्या आयुष्यातील अत्यंत महत्त्वाचा टप्पा आहे. या वयात त्यांच्या

शिक्षणाशिवाय सर्वांगीण प्रगती अशक्य - IAS किरणकुमार गिते

म. सा.प.च्या आदर्श शिक्षक पुरस्कारांचे स्व. सुवालालजी वाकेंकर स्मृती सेवागौरव पुरस्कारांचे थाटात वितरण

परळी (प्रतिनिधी) :- मराठवाडा साहित्य परिषद परळी वैद्यनाथ शाखेच्या वतीने दरवर्षी देण्यात येणारे आदर्श शिक्षक पुरस्कार, स्व. सुवालालजी वाकेंकर स्मृती सेवागौरव पुरस्कार, साहित्य सेवागौरव पुरस्कार तसेच विशेष सेवा कार्यगौरव पुरस्कार येथील वैद्यनाथ कॉलेजच्या सभागृहात त्रिपुरा राज्याचे

बांधकाम,आरोग्य, पर्यटन,सांस्कृतिक कार्य विकास सचिव किरणकुमार गिते साहेब यांच्या शुभहस्ते वितरित करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी परळी

मसापचे अध्यक्ष विजयजी वाकेंकर तर प्रमुख पाहुणे म्हणून जवाहर एज्युकेशन सोसायटीचे सचिव दत्ताप्पा इटके गुरुजी, अंबाजोगाई मसापचे अध्यक्ष अमर हबीब, सेवानिवृत्त नायब तहसीलदार बाबुराव रुपनर, परळी मसापचे मार्गदर्शक बाळासाहेब देशमुख,प्राचार्य जगतकर यांची प्रमुख उपस्थिती होती. **पान 3 वर**

मसापचे अध्यक्ष विजयजी वाकेंकर तर प्रमुख पाहुणे म्हणून जवाहर एज्युकेशन सोसायटीचे सचिव दत्ताप्पा इटके गुरुजी, अंबाजोगाई मसापचे अध्यक्ष अमर हबीब, सेवानिवृत्त नायब तहसीलदार बाबुराव रुपनर, परळी मसापचे मार्गदर्शक बाळासाहेब देशमुख,प्राचार्य जगतकर यांची प्रमुख उपस्थिती होती. **पान 3 वर**

मसापचे अध्यक्ष विजयजी वाकेंकर तर प्रमुख पाहुणे म्हणून जवाहर एज्युकेशन सोसायटीचे सचिव दत्ताप्पा इटके गुरुजी, अंबाजोगाई मसापचे अध्यक्ष अमर हबीब, सेवानिवृत्त नायब तहसीलदार बाबुराव रुपनर, परळी मसापचे मार्गदर्शक बाळासाहेब देशमुख,प्राचार्य जगतकर यांची प्रमुख उपस्थिती होती. **पान 3 वर**

मराठवाड्यातील जनतेने मिळवलेले हे स्वातंत्र्य म्हणजे आपल्या संस्कृतीचे , भाषेचे आणि स्वाभिमानाचे पुनर्जन्म आहे-दीपक तांदळे

संस्कार प्राथमिक शाळा, विधानगर विभागामध्ये मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिन उत्साहात साजरा

परळी (प्रतिनिधी) - शहरातील श्री पद्मावती शिक्षण संस्था संचलित, संस्कार प्राथमिक शाळा,विधानगर विभागात मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिन उत्साहात व आनंदात साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष श्री. कैलास तांदळे (अध्यक्ष, पद्मावती शिक्षण संस्था) प्रमुख पाहुणे श्री. दीपक तांदळे (सचिव, पद्मावती शिक्षण संस्था) तसेच श्री. अमरशील गायकवाड सर (प्र.मुख्याध्यापक

संस्कार प्राथमिक शाळा) यांची उपस्थिती होती.कार्यक्रमाच्या सुरुवातीला उपस्थित मान्यवरांच्या हस्ते स्वामी रामानंद तीर्थ व सरदार वल्लभभाई पटेल यांच्या प्रतिमेला

पुष्पहार अर्पण करून ध्वजारोहण करण्यात आले. त्यानंतर राष्ट्रगीत, महाराष्ट्रगीत, प्रतिज्ञा, ध्वजगीत, सादर करण्यात आले. मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिनानिमित्त शाळेची सजावट व आकर्षक रंगोळी काढण्यात आली होती. तसेच भाषण स्पर्धा आयोजित करण्यात आली होती .त्यामध्ये अनेक विद्यार्थ्यांनी मराठी,हिंदी व इंग्रजी भाषेत मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिनानिमित्त भाषणे केली. **पान 3 वर**

पुष्पहार अर्पण करून ध्वजारोहण करण्यात आले. त्यानंतर राष्ट्रगीत, महाराष्ट्रगीत, प्रतिज्ञा, ध्वजगीत, सादर करण्यात आले. मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिनानिमित्त शाळेची सजावट व आकर्षक रंगोळी काढण्यात आली होती. तसेच भाषण स्पर्धा आयोजित करण्यात आली होती .त्यामध्ये अनेक विद्यार्थ्यांनी मराठी,हिंदी व इंग्रजी भाषेत मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिनानिमित्त भाषणे केली. **पान 3 वर**

संस्थेच्या संचालक मंडळाचा पारदर्शक कारभार - पी.एस.घाडगे सभासदांना 9 टक्के रोखीने लाभांश मिळणार - बंडू अघाव

महात्मा ज्योतिबा फुले शिक्षक पतसंस्थेची वार्षिक सर्वसाधारण सभा खेळीमेळीच्या वातावरणात संपन्न

परळी / प्रतिनिधी येथील मान्यताप्राप्त, खासगी प्राथमिक, माध्यमिक विविध अनुदानित शाळांतील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारांच्या महात्मा ज्योतिबा फुले शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी सहकारी पतसंस्थेच्या सभासदांना 9 % टक्के रोखीने

लाभांश देण्यात येणार असल्याची माहिती संस्थेचे अध्यक्ष बंडू

अघाव यांनी दिली. तर पतसंस्थेच्या संचालक मंडळाचा कारभार पारदर्शक आसून पतसंस्थेची योग्य दिशेने प्रगतीकडे वाटचाल सुरू आसल्याचे मत पी.एस.घाडगे यांनी **पान 3 वर**

पापनाथेश्वर माध्यमिक विद्यालय व इंदिरा बालसदन नाथरा येथे 77 वा मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिन उत्साहात साजरा

परळी वैद्यनाथ (प्रतिनिधी) श्रीनाथ मानव सेवा मंडळ संचलित पापनाथेश्वर माध्यमिक विद्यालय नाथरा व इंदिरा बालसदन नाथरा येथे 77वा मराठवाडा मुक्ती संग्राम अतिशय उत्साहात साजरा करण्यात आला.अशा या मंगल दिनी सर्व प्रथम पापनाथेश्वर माध्यमिक विद्यालयाच्या तिरंग्याचे ध्वजारोहण शाळेच्या मुख्याध्यापिका सुलेखा मुंडे(कराड) मॅडम यांच्या शुभहस्ते करण्यात आले तसेच इंदिरा बालसदनच्या तिरंग्याचे ध्वजारोहण सदनचे अधीक्षक

सुनील कराड सर यांच्या शुभहस्ते करण्यात आले.या प्रसंगी उपस्थित शाळेतील सर्व विद्यार्थी,सहशिक्षक,शिक्षकेतर कर्मचारी,गावातील नागरिक, युवक तसेच निमंत्रित पाहुणे सर्वांनी आपल्या देशाची शान

असणाऱ्या तिरंग्याला सलामी देऊन मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिनाचा विजय असो, भारतमाता की जय आणि वंदे मातरम असा जयघोष केला. त्यानंतर शाळेतील विद्यार्थ्यांनी **पान 3 वर**

असणाऱ्या तिरंग्याला सलामी देऊन मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिनाचा विजय असो, भारतमाता की जय आणि वंदे मातरम असा जयघोष केला. त्यानंतर शाळेतील विद्यार्थ्यांनी **पान 3 वर**

असणाऱ्या तिरंग्याला सलामी देऊन मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिनाचा विजय असो, भारतमाता की जय आणि वंदे मातरम असा जयघोष केला. त्यानंतर शाळेतील विद्यार्थ्यांनी **पान 3 वर**

असणाऱ्या तिरंग्याला सलामी देऊन मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिनाचा विजय असो, भारतमाता की जय आणि वंदे मातरम असा जयघोष केला. त्यानंतर शाळेतील विद्यार्थ्यांनी **पान 3 वर**

असणाऱ्या तिरंग्याला सलामी देऊन मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिनाचा विजय असो, भारतमाता की जय आणि वंदे मातरम असा जयघोष केला. त्यानंतर शाळेतील विद्यार्थ्यांनी **पान 3 वर**